

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 28.

Onsdagen den 24 Mars.

Kammaren sammanträdde klockan 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet; och leddes dervid Kammarens förhandlingar af Herr vice Talmannen.

§ 1.

I ordningen förekom Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 1, Om ändring af § 14 Riksdagsordningen.
i anledning af motion om ändring af § 14 Riksdagsordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 183, hade Herr *R. Gustafsson* gjort framställning om den ändring i § 14 Riksdagsordningen, att bemälda lagrum erhöle följande lydelse:

»Valrätt tillkommer, inom den kommun der han bosatt är, hvarje myndig och välfrejdad svensk man, som försörjer sig sjelf, råder öfver sin egendom och fullgjort sina skyldigheter till stat och kommun».

Utskottet hemställde, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

I en vid utlåtandet fogad reservation hade Herr *P. A. Siljeström* förklarar sig för öfrigt instämma i Utskottets utlåtande, men likväl anse, att Utskottet icke bort afstyrka motionen utan att gifva erkännande åt dess allmänna syftning.

Sedan Utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde:

Herr Gustafsson: Att Konstitutions-Utskottet afstyrkt denna min motion, har icke förvånat mig. Men hvad som förvånar mig är, att den vunnit så ringa understöd af Utskottets ledamöter från denna Kammare; ty jag räknar icke som understöd de reservationer, som bifogats betänkandet och om hvilka jag senare skall tala.

Utskottets väsentligaste skäl för afstyrkande af motionen är, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t begärt en statistisk utredning, hvilket, såsom vi veta, skedde genom skrivelse till Kongl. Maj:t 1884. Hade denna utredning kommit till Riksdagen under denna riksdagsperiod, eller kunde man ännu hoppas derpå, då skulle äfven jag hafva väntat

Om ändring af och icke framkommit med denna motion. Ehuru det icke säges i § 14 Riksdagsordningen. nämnda skrifvelse, framgår dock af den diskussion, som föregick densamma, att det var Riksdagens mening, att den begärda utredningen skulle inkomma under denna period, så att frågan om utvidgad rösträtt, om den antoges, kunde blifva hvilande till nästa riksdagsperiod. Men då nu denna utredning ännu icke kommit Riksdagen till handa, så kan jag icke se, att Riksdagen har någon skyldighet att vänta derpå. Eljest skulle ju alla reformer kunna omintetgöras på det sätt, att Riksdagen beslutar en skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvarpå sedermera ej erhålles något svar. Sådant har händt förr och kan åter upprepas. Jag tror väl icke det skall gå så i denna fråga, efter som jag vet att utredningen är under arbete, men sannolikt kan den ej inkomma under innevarande treårsperiod. Och då jag fäster ett särskildt intresse vid denna fråga, enär jag står i nära beröring med de orepresenterade, samt jag ej är säker att under nästa treårsperiod vidare tillhöra Riksdagen, så har jag ansett mig böra väcka den förevarande motionen, troende för min del, att någon utredning ej nödvändigtvis behöfver föregå dess bifallande. Man säger, att utredningen är nödvändig, ty man skall veta hvar man sätter foten, när man vill gå framåt; man skall, så att säga, icke taga ett steg ut i det obekanta. Men, mine herrar, det skall just vara i vårt land, der man vill grunda en politisk reform på siffror. Så är deremot icke förhållandet i andra länder. Då allmän rösträtt infördes i Tyskland, var det icke på grund af någon verkställd utredning, utan på grund af omständigheternas kraf. Det var på grund af den statsmans åtgörande, som stöd och ännu står i spetsen för Tysklands ärenden. Han insåg nemligen, att införandet af allmän rösträtt var enda sättet att förena staterna och åstadkomma en representation för hela riket.

Hvad England beträffar, så tillkom den senaste rösträttsreformen icke heller der på grund af en föregående utredning, utan äfven der funnos statsmän, som förstodo att se denna sak ur statsmannahänsyn, såsom en sådan sak bör ses. Den, som genomförde denna reform, visste att det var en nödvändighet att genomföra densamma. Derfor föreslog han den och därför genomförde han den.

I kunnen påminna Eder, mine herrar, lika väl som jag, att sedan denna reform blifvit genomförd, så fick man läsa i alla tidningar, icke blott i England utan äfven i det öfriga Europa, att man gissade hit och dit, hvilka följderna af denna reform skulle blifva. Man visste icke fullt säkert, hur djupt den skulle tränga ned. Man frågade sig, om den skulle träffa längst ned i jordbruksarbetarnes klass eller bland städernas invånare. Man kände icke, om denna reform skulle blifva till de liberales eller konservatives fördel. Ända in i sista stunden, till dess det parlament, som nu sitter, bildats, var man oviss om, hur reformen skulle verka. Man hade ingen annan grund för reformens genomförande än medvetandet om, att det fans en orättvisa i samhället och att man därför var skyldig att förminska denna orättvisa genom att utvidga rösträtten.

Man vet att hos oss finnas ungefär 300,000 myndige svenske män, som hafva valrätt till Andra Kammaren, men man vet också, att omkring 700,000 myndige och ärlige svenske män finnas, som undanhållas

denna rätt. Således vet man, att en svår orättvisa förefinnes äfven hos oss, och vi hafva sålunda skäl för att vidtaga en förändring till det bättre, om man också icke kan få orättvisan helt och hållet upphäfd.

De skäl jag har för denna min motion behöfver jag nu icke upprepa, ty under de senaste decennierna hafva de blifvit upprepade tusentals gånger. Herrarne veta lika väl som jag, att under de senaste tio åren hafva tusentals möten sammankallats, och på alla dessa har uttalats önskan att få rösträtten utvidgad. Dessa skäl borde vara nog för att man skulle kunna fordra denna reform. Ja, mine herrar, jag vågar säga, att bakom mig här stå många hundra tusental, som med oro och ängslan afvakta, hvilket svar Riksdagens s. k. folkvalda Kammare skall gifva på denna fordran. Dessa stackars människor äro nemligen så naiva, att de tro att de, då de hafva en rättvis sak, måste vinna sympati i en Kammare, som är folkvald eller åtminstone bär det namnet. De förstå icke, att här är det endast intressepolitiken, som har framgång.

Det finnes två reservationer, och jag skulle vilja säga något om dem också.

Den ena är af vice ordföranden i Konstitutions-Utskottet. Jag får säga, att jag trodde icke, att luften i Konstitutions-Utskottet skulle hafva en så menlig inverkan, som den visat sig hafva haft på Utskottets vice ordförande. Ty då han var utanför, så stred han lika varmt som jag för rösträttens utvidgande, men sedan han kom in i Konstitutions-Utskottet, så har han inskränkt sig till ett beskedligt uttalande om sympati, och intet annat.

Det finnes äfven en annan reservation, men af en annan ledamot, som icke är här närvarande. Denna reservation påminner mig om hvad som hände mig för en tid sedan. Jag var inbjuden till ett möte, der en hel mängd orepresenterade voro närvarande. De begärde då, att jag skulle redogöra för rösträttens ställning och syftningen af min motion. Då jag gjort detta, steg en man upp i församlingen och sade: jag hade väntat något mera af en bildad radikal, jag hade väntat att han skulle föreslå, att äfven qvinnan måtte erhålla rösträtt.

Mine herrar! Jag hade icke väntat samma invändning i denna Kammare. Den ärade reservanten säger, att rätt och billighet skulle i främsta rummet fordra, att man sträckte ut rösträtten äfven till qvinnan. Det förefaller mig som om detta skulle stöta något på frasradikalism. Min radikalism deremot går icke längre än att få en reform, som folket sjelft begärt. Jag har, mine herrar, aldrig någonsin hört talas om något möte i vårt land af qvinnor, hvilka begärt att få rösträtt. Men det får jag säga, att *när* sådana möten komma i gång och qvinnor framkomma och säga: vi fordra rösträtt äfven vi, då skall jag genast vara med om att väcka förslag om rösträtt äfven för qvinnorna. Så länge dock man icke hör något sådant, utan dessa fordringar endast framställas af män, då kan jag icke gå in på att bland röst-rättsreformer den bör gå främst, som tillerkänner qvinnan rösträtt.

Herr Talman! Jag skall bespara denna Kammare den smälek, som skulle ligga deri, om Kammaren nu afsloge en reform, som den i tider,

Om ändring af då mera politisk vakenhet rådde i Kammaren, antagit. Derför skall § 14 Riksdags-jag för närvarande icke framställa något yrkande.
ordningen.

(Forts.)

Herr P. A. Siljeström: Den stora politiska vigten af den fråga, som föreligger, gör, att jag tillåter mig besvara Kammaren med en erinran om hvad vid föregående riksdagar med afseende å samma fråga förekommit.

Sedan frågan om utvidgandet af den politiska rösträtten vid flere riksdagar förevarit och i denna Kammare omfattats med allt mera stigande intresse, under det Medkammaren städe afslagit de förslag, som i det fallet blifvit väckta, särskildt i anseende till dess fordran på en sådan statistisk utredning, hvarom den ärade motionären nyss talade, inlemnades slutligen vid år 1883 års riksdag en motion i denna Kam-mare af Herr Arnoldson, som gick ut på att hos Kongl. Maj:t begära en sådan utredning. Denna motion blef af Konstitutions-Utskottet, dit den var hänvisad, afstyrkt, hufvudsakligen af formella skäl, enär inom Utskottet funnos stora sympatier för motionen, och den afslogs sedan af Första Kammaren, men bifölls af den Andra. Samma förslag väcktes vid följande riksdag af Herr Oberg i denna Kammare och hän-visades till ett Kammarens Tillfälliga Utskott, som tillstyrkte det-samma, hvarefter motionen vann äfven Kammarens bifall. Sedermera gick den i vanlig ordning och bifölls af Första Kammarens Tillfälliga Utskott likasom af Kammaren. Sedan Riksdagen sålunda förklarar sig önska en sådan utredning, afgick skrifvelse till Kongl. Maj:t med be-gäran om utredningens iverksättande. Kongl. Maj:t ålade i följd deraf statistiska centralbyrån att uppgöra förslag till arbetets verkställande, särskildt till insamlande af de primäruppgifter, som behöfdes för att åstadkomma den ifrågavarande utredningen. Statistiska byrån omfattade denna sak med utomordentligt lifligt intresse, såsom man kan se af handlingarna i målet, hvilka jag har här tryckta i senaste numret af Statistisk tidskrift. Statistiska centralbyrån såg i denna utredning icke blott det närmast afsedda ändamålet, som var att gifva Riksdagen upplysning i en viktig fråga, utan tillika en särdeles intressant stati-stisk undersökning, som skulle gifva oss högst värdefulla upplysningar om många icke fullt tillräckligt kända sociala förhållanden i vårt land, och byrån utarbetade därför till och med fullständigare förslag i af-seende på insamlandet af primäruppgifterna, än hvad som kunde anses direkt hänsyfta på det afsedda ändamålet. Såsom förslaget nu före-ligger — och det var färdigt under loppet af år 1884 — går den stati-stiska byråns arbete ut på att få reda på alla förhållanden, som röra de tre olika kategorierna, hvilka betinga valrätt, nämligen eganderätt till fast egendom, arrende eller årlig inkomst. Under dessa särskilda kategorier har statistiska byrån infordrat detaljerade upplysningar, så att man kan få uppgift på t. ex. huru många hafva fast egendom till 6,000 kronors värde eller till värde mellan 3,000 och 6,000 kronor eller mellan 1,000 och 3,000 kronor. På samma sätt är det med arrendena. Hvad inkomst beträffar, får man uppgift på dem, som hafva en inkomst af 800 kronor, 700 kronor, 600 kronor o. s. v. ända ned till existensminimum. Detta arbete börjades af statistiska byrån, sedan alla preliminärer voro undangjorda, i början af 1885, i Februari

eller Mars, och sedan byrån kringssändt till alla kommuner i riket blanketter att fylla i svar på de deri framställda frågorna. Ett sådant insamlande af primäruppgifter är emellertid icke någon så enkel sak, som måhända mången tror. Det var begärdt, att dessa primäruppgifter skulle inkomma under senare delen af året. Men ännu i denna stund återstå några få blanketter, som icke blifvit insända till byrån, likväl icke mer än, som jag vill minnas, 3 à 4, efter hvad jag på byrån erfarit. Men icke nog dermed. Såsom i de flesta andra dylika fall har det händt äfven här, att frågorna sällan blifvit riktigt besvarade första gången; man har fått origtiga uppgifter, felande svar på frågorna o. s. v., hvilket gjort, att byrån nödgats skicka ut förnyade frågoförmålar och till och med måst repetera dessa förnyade frågor 3 à 4 gånger, innan det lyckats få in svaren, och i några fall har man till och med varit nödsakad att vända sig till vederbörande landshöfdingeembete för att på exekutiv väg erhålla uppgifterna. Enligt hvad jag nyligen erfarit vid ett besök i statistiska centralbyrån, är det likväl numera förhoppning att få dem färdiga så snart, att med all sannolikhet de rättade uppgifterna kunna vara att emotse åtminstone vid slutet af sommaren. Arbetet är redan påbörjadt och fortsättes allt efter som uppgifterna inkomma, och efter all sannolikhet kommer hela arbetet att vara afslutadt, om ej under detta, dock ej osannolikt i början af nästa år. Någon bestämd dag kan naturligtvis icke utsättas, då ju arbetet är beroende deraf, att vederbörande afgifva svar och gifva rigtiga svar på de frågor, som i formuläret blifvit gjorda, men sannolikt kommer den redogörelse, som skall för Riksdagen framläggas, att blifva färdig till början af nästa riksdag eller åtminstone under loppet af de första månaderna, om också icke hela arbetet kan blifva så fullständigt som behöfves för Sveriges officiella statistik.

Under sådana förhållanden och då Riksdagen begärt en utredning specielt för att kunna fatta beslut i denna fråga, då särskildt denna Kammare två gånger efter hvarandra fattat ett sådant beslut, samt då all sannolikhet förefinnes, att upplysningar skola inkomma i rätt tid, så att vid nästa riksdag motion i detta ämne må kunna väckas, så tillåter jag mig tro, att den ärade motionären haft för stora anspråk, då han, emot Riksdagens och specielt denna Kammares beslut, framhållit sin egen uppfattning om de statistiska uppgifternas obehöflighet. Jag tror icke Utskottet har *kunnat* fästa mera afseende vid en enskild motion i ämnet, huru grundade skäl motionären än må anse sig hafva haft för sin mening, än vid Riksdagens bestämdt förut fattade beslut.

Hvad i allmänhet beträffar behöfligheten af sådana upplysningar, hvilken den ärade motionären bestridt, så får jag säga, att jag, i likhet med honom, är varmt intresserad för utvidgad valrätt och dess utsträckning i mycket vidsträckt skala. Men då både han och jag och, jag tror, litet hvar hafva föga hopp om någonting sådant, såsom ett resultat af Riksdagens beslut, för den närmaste framtiden, utan vi få vara tacksamma, om vi komma åtminstone ett steg framåt genom streckets sänkande, så tror jag, att denna statistiska utredning är af högsta vikt för att öfvertyga dem, som hafva några betänkligheter emot saken i det hela, och för att gifva desto starkare skäl och bevis åt dem, som äro öfvertygade om sakens rigtighet.

Om ändring af
§ 14 Riksdags-
ordningen.
(Forts.)

Hvad vidare beträffar exemplen från utlandet, så fruktar jag, att de, hvilka jag nyss hörde anföras, icke äro riktigt lyckligt valda. Om motionären vill göra vår svenska Riksdag likställd med den tyska riksdagen, tviflar jag på att han leder oss in på några framsteg i politiskt hänseende. Hvad England beträffar, tror jag han misstagit sig angående de uppgifter han derifrån meddelat. Vid valrättens senaste utsträckning i England visste man mycket väl vidden af det reformarbete, som man då ville genomföra; man kunde beräkna antalet valmän, som skulle tillkomma, ungefärligen åtminstone, och man hade sig väl bekant de olika folk kategorier, som reformen skulle träffa. Då Disraeli fälde sitt namnkunniga yttrande, *a leap in the dark, ett skutt i mörkret*, hvarpå motionären tyckes anspela, så afsåg han dermed alldeles icke dessa faktiska uppgifter om samhällsklasser och personer, som skulle träffas af reformen, hvilket allt vi nu vilja hafva reda på, utan endast den *politiska effekten* af hela reformen; och detta är någonting helt annat. Ty man må göra hvilken större politisk reform som helst, så måste det dock alltid vara ovisst, hvad effekten deraf kan blifva. Omdömet derom måste vara beroende af sannolikhetsberäkningar, hvilka dock blifva dess säkrare, ju bättre man känner de faktiska förutsättningar, på hvilka reformen grundar sig och från hvilka den utgår. Under sådana förhållanden, som dem, jag nu tagit mig friheten påpeka, torde man finna det förklarligt, att Utskottet, äfven om der funnits sympatier för den föreslagna reformen, likväl måst vid detta tillfälle afstyra densamma; och jag tillåter mig ytterligare påpeka, att den ärade motionärens förslag till lagparagraf verkligen icke varit så affattadt, att det ens under något förhållande gerna varit möjligt att bifalla densamma, något som jag tillåter mig tro, att motionären sjelf vid närmare eftersinnande skall vara den förste att erkänna.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Ljungman: Sedan den siste talaren uppträdt, kunde det vara onödigt för mig att vidare tillägga något. Jag skall dock bedja att få fästa motionärens och de med honom liktänkandes uppmärksamhet på att nu till behandling föreliggande paragraf icke är så fullständigt enastående, att en ändring af densamma ensamt för sig kan hafva någon utsigt att vinna bifall. Man måste tydligen äfven ändra den nästföregående paragrafens sista moment, ty annars skulle en ändring sådan som den föreslagna säkerligen i framtiden leda till orättvisor, vida mer betänkliga än dem motionären afsett få afhjelpa. Jag är därför fullt öfvertygad om att denna Kammare icke vill göra någon ändring i denna 14 §, utan att 13 §:s 3:dje mom. *förut* ändrats eller också samtidigt ändras derhän, att landsbygden och städerna varda likställda.

Herr Gustafsson: Den ärade vice ordföranden i Konstitutions-Utskottet sade, att utredningen skall inkomma i slutet på sommaren, men sedan rättade han det till början af nästa år, till första eller andra månaden, tror jag. Jag har också besökt statistiska byrån och då har man gifvit mig den upplysning, att allra tidigast om ett år

skulle man kunna vänta att utredningen skall komma till stånd, och då skall den naturligtvis först lemnas in till Kongl. Maj:t, och med de former som behövas, kan man vara säker på att den icke kommer till Riksdagen så tidigt, att den kan hinna prövas under denna treårsperiod, och säkerligen skola herrarne finna i en framtid, att man just skall komma att begagna utredningen som skäl för ett afslag. Jag är så öfvertygad derom som jag kan vara om något, ty då skall man säga: så och så skall hända, det synes af utredningen, och hinder på händer skola resas upp, just på grund af utredningen, till nackdel för den önskade reformen.

Vice ordföranden i Utskottet säger, att man fullständigt visste i England till hvilka kategorier af folket rösträtten skulle utsträckas, men jag vågar i någon mån bestrida detta, ty då skulle väl pressen vetat af det, men vid tiden för rösträtsreformens genomförande läste man oupphörligen i tidningarna: så och så har skett och det hade man icke väntat; dit hade vi icke trott att vi skulle komma, etc.

Mot förslaget till lagparagraf har vice ordföranden gjort anmärkning, men meningen i mitt förslag är ju nästan densamma, som nu finnes i 14 §, med utslutande af bestämmelsen om de olika skattepligter man har att fullgöra, innan valrätt erhålles.

Mot tillägget att valman bör fullgöra sina skyldigheter till stat och kommun har jag hört den anmärkning göras, att denna skyldighet grundar sig just på skatten. Ja, det kan man ju säga, men om staten skulle borttaga de personliga skatterna, så finnas andra skyldigheter kvar. Det finnes ju t. ex. värnpligtsskyldigheten. Äfven i Amerika finnas i några stater kapitationsskatter för hvar och en som har valrätt, men om nu denna skatt skulle tagas bort hos oss, så kvarstå dock andra skyldigheter, hvilka med lika skäl kunna sägas utgöra tillräcklig grund för valrätt. Jag skall emellertid icke göra något yrkande.

Efter det öfverläggningen härmed förklarats slutad, biföll Kammararen Utskottets hemställan.

§ 2.

Härefter företogs till behandling Konstitutions-Utskottets Utlåtande N:o 2, i anledning af väckt motion om ändring i § 60 Riksdagsordningen.

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.

Motionären, ledamoten af Andra Kammararen Herr A. G. Björkman, hade föreslagit, att senare momentet af § 60 i Riksdagsordningen måtte ändras derhän, att votering med namnupprop sättes i stället för sluten omröstning; samt att lika röstetal anses lika med afslag; men hemställde Utskottet, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

I fråga härom anförde:

Herr Björkman: Det kanske kan synas förmätet af mig att äfven i år komma med en motion i detta ämne, då den motion, jag

Om införandet af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar. (Forts.)

fjöl afgaf, rönt ett så starkt motstånd. Orsaken, hvarför jag tagit mig friheten att äfven vid innevarande riksdag framkomma med motion om den öppna omröstningens införande i Kamrarne, har jag väl angifvit i de motiv, hvarpå jag grundat motionen, men en ytterligare anledning dertill var, att Utskottet i fjöl sade sig gilla saken men icke sättet, hvilket då äfven uttalades af flere utaf Kammarens ledamöter. Jag tog mig då friheten att i år förändra sättet för denna frågas lösning, men Konstitutions-Utskottet har behagat att äfven nu afslå motionen. Jag trodde, att Konstitutions-Utskottet var tillsatt för att behandla frågor på annat sätt än det nu gjort; men huru liten medgång min motion än röner inom Kammaren, så stå dock hundra tusentals medborgare inom vårt land bakom densamma, och förr eller senare skall väl denna fråga få sin lösning. Jag hade trott, att Utskottet möjligen kunnat tillsätta en redaktionskomité, som tagit saken om hand och uppgjort ett förslag, som i formelt hänseende varit bättre än det jag förnänt åstadkomma. Då så icke skett, anser jag mig dock hafva fullgjort min pligt genom att framlemna motionen. Det är dock en glädje för mig, att Utskottet i sin motivering säger, att i de länder, der den öppna omröstningen finnes införd, man funnit sig godt derutaf, men Utskottet säger icke, huru förhållandet skulle blifva i det hänseendet i Sverige, ehuru det, enligt min tro, der borde blifva detsamma. Jag tviflar på, att man skall kunna finna någon enda person i Norge, der öppen omröstning eger rum, som skulle säga, att han vore missnöjd med denna omröstning. I fjöl framhöll jag, att det icke är mer än rätt, att valmännen äfven i Sverige få se, huru deras ombud vid riksdagen i viktiga saker votera, och jag har nu ingenting att lägga dertill. Jag vill visst ej ens antyda, att icke representanterne uppfylla sin pligt; men det är ingalunda för mycket, att äfven deras kommittenter få se, att så är förhållandet. Den enklaste rättvisa fordrar det. Men ändå mötes ett förslag, hvarigenom ett sådant mål skulle vinnas, med ett blekladgt nej. Några reformer synes man ej hafva att här förvänta från det nuvarande Konstitutions-Utskottet.

Jag tager mig emellertid friheten att äfven denna gång yrka bifall till min motion.

Herr P. A. Siljeström: Herr Talman, mine herrar! En svårighet, som vidlåder den öppna omröstningens införande vid vår riksdag, är den utväg, som af motionären föreslås i händelse af paria vota, nemligen att det väckta förslaget då skulle förfalla. — I en del främmande representationer, der öppen omröstning begagnas, skiljer, i händelse af paria vota, talmannens utslagsröst de olika meningarna åt. Men denna utväg passar icke gerna för vår representation, der Kamrarne icke sjelfva ega att utse sina talmän? Det begagnas visserligen äfven en annan utväg, nemligen att vid paria vota saken förfaller. Men att detta går för sig beror på det olika sättet för propositions framställande i andra land, eftersom man der endast voterar ja och nej om hvarje särskild sak, men icke, så som vi bruka, framställer några kontrapositioner. Denna lilla omständighet i afseende på paria vota skulle sålunda komma att nödvändiggöra äfven ett annat

förfaringssätt i de påpekade afseendena, än det som hitintills har varit hos oss vanligt.

Hvad sjelfva saken beträffar, har jag för min personliga del stor benägenhet för den öppna omröstningen. Men det får dock icke förbises, att äfven den kan hafva sina stora olägenheter, och man får i en fråga sådan som denna icke ställa sig endast på teoriens grund. Det förhållande, som man här först bör taga i betraktande, är den menliga naturen och dess svagheter, från hvilka tyvärr icke ens en riksdagsman är fri. Det finnes, det måste man medgifva, många omständigheter, som här böra tagas i betraktande. Man må sålunda icke förneka, att vid den öppna omröstningen representanterne stå mera utsatta för sidoinflytelser, såsom t. ex. påtryckningar från regeringen eller från ort- och personalintressen och framför allt från partiintresset. Också anmärkte en ledamot från denna Kammare i Konstitutions-Utskottet, vid behandlingen af denna motion, att den öppna omröstningen har den faran med sig, att den skarpare uppdrager gränserna emellan partierna och gör partisöndringen starkare än som vore gagneligt, och han ansåg för sin del, att sådant dock vore mindre fördelaktigt.

Den slutna omröstningen kan åter hafva det emot sig, att den kan förleda till afvikelser från åsigt, som man förut bekänt, och som man vid voteringen kanske frångår. Låt så vara! Men så länge man endast behöfver taga hänsyn till sitt eget samvete och ej har någon yttre makt öfver sig, är risken dock icke stor. Att den slutna omröstningen hos oss icke verkat illa, kan man finna deraf, att man ändock sällan hört omtalas sådana klandervärda afvikelser. Framför allt har jag nyligen fått ett starkare skäl för den slutna omröstningen, än hvad jag någonsin väntade. Detta hemtar jag nemligen från utgången af den gemensamma omröstningen i tullfrågan. Man talade man och man emellan mycket om huru det skulle blifva öfvergångar från den ena sidan till den andra, så att resultatet skulle komma att ställa sig på ett olika sätt mot hvad förut var fallet. Men slutet blef, att man knappt nog kunde förmoda en enda sådan öfvergång, hvilket enligt mitt förmenande var för Riksdagen en moralisk seger, som kanske var vida mera värd än hela den fråga, hvarom man då stred.

Då således den slutna omröstningen icke kan sägas medföra några vådor, och då härtill komma svårigheterna i afseende på verkställigheten af den öppna omröstningen, så hafva dessa skäl varit bestämmande för Utskottets utlåtande. Jag yrkar sålunda fortfarande bifall till Utskottets hemställan.

Herr Gust. Ericsson: Denna af Herr Björkman väckta motion har synnerligen tilltalat mig. Jag vill erinra, att vid hvarje riksdagsmannaval fästes stort afseende vid att finna, jemte den stora förmågan, äfven den sjelfständige mannen, och denne bör enligt mitt förmenande icke sky att stå bakom sitt ord.

Den siste ärade talaren sade visserligen, att man i detta hänseende hade en god erfarenhet från den senaste omröstningen i tullfrågan; men jag föreställer mig, att resultatet icke skulle varit mindre vackert, om det varit öppen votering, ty man hade då åtminstone icke

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.
(Forts.)

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar. (Forts.)

behöft befara, att öfvergångar från ena eller andra åsigterna kunde inträffa. Jag skulle för min del gerna vilja instämma i motionärens yrkande om bifall till motionens syfte, men då motionären icke formulerat något förslag, och Första Kammaren redan fattat beslut i frågan, och ett bifall till motionen i denna Kammare icke är möjligt af formella skäl och man därför helt visst icke skulle kunna få fram en opinionsyttring, så skall jag anhålla att få yrka återremiss.

Herr Gumælius: Det var ett yttrande af Konstitutions-Utskottets ärade vice ordförande, som uppkallade mig, då han talade om hvad vi kunde lära af voteringen i tullfrågan. Men innan jag till någon belysning upptager detta yttrande, ber jag få säga något om hvad han anörde till försvar för Konstitutions-Utskottets afstyrkande förslag, på samma gång han erkände, att han personligen vore ganska böjd för att bifalla motionen eller åtminstone säge den vänligt an. Han ansåg, att det vore svårt att stadga, huru det skulle gå till, då i Kamrarna lika många röster ställes mot hvarandra. Så vidt jag kan förstå, är detta dock en temligen liten detaljfråga, för att hela saken skulle derpå få stranda, och det synes mig, som om med litet god vilja hos Konstitutions-Utskottet — man får väl förutsätta sådan, äfven då det är fråga om reformer — det kunnat hitta på någon utväg att lösa denna svårighet, t. ex. den utväg, som begagnas inom åtskilliga af Riksdagens Utskott, der voteringen sker öppet, men man för den händelse, att, såsom inom Stats-Utskottet ofta är fallet, lika röster stå mot lika, lottar, vare sig med svarta och hvita kulor eller annorledes. Nu begagnas inom Stats-Utskottet den utväg, som äfven leder till målet, att, sedan 12 herrar öppet röstat ja och 12 nej, gör man sig besvär med att rulla i hop hvar sin ja- och nejsedel, hvarefter alla sedlarne läggas i en dosa och skakas om samt en sedel undanlägges, innan de öfriga öppnas och räknas. I stället för 12 ja och 12 nej kunde man hafva ett ja och ett nej, men detta har man icke ansett vara nog formelt, utan man går mera högtidligt till väga, och det må man gerna göra. Men det finnes ju en annan utväg, som antyddes af den ärade talaren och hvilken är ganska vanlig i utlandet, nemligen att sådana skiljaktigheter lösas genom talmannens utslag. Talaren hade just ingen invändning mot införande af detta sätt hos oss; men då Konstitutions-Utskottet sagt, att en sådan ändring skulle medföra andra ändringar i grundlagen, förmodar jag Utskottet syftat på den paragraf i Riksdagsordningen, som talar om huru talmännen utses. Om Utskottet då, af liflig nitälskan för öppen votering inom Riksdagens Kamrar och för vår likställighet i detta hänseende med andra länders mera utvecklade representationer, funnit lämpligt att undvika de svårigheter som möta, kunde det — Konstitutions-Utskottet har ju motionsrätt i grundlagsfrågor — hafva hemställt om sådan ändring, att svenska Riksdagens Kamrar finge, i likhet med förhållandena i andra land, sjelfva utse sina talmän. Ett sådant förslag, uppgjort af Utskottet, skulle jag för min del hafva helsat som en ingalunda olämplig följd af denna motion.

Men då den ärade vice ordföranden i Konstitutions-Utskottet talar om, att tullfrågorna och deras behandling vore egnade att visa, huru

förståndigt det är att ega slutet omröstning i den svenska Riksdagen, så kan jag icke följa med honom. Hur gick det till vid dessa frågors behandling? Jo, frågan om tull å spannmål m. m. dithörande upptog 6 plena, och denna fråga tog en så lång tid just därför, att man icke hade tillfälle till öppen omröstning. Ofantligt många uppträdde och yttrade att, då de gerna ville stå klara inför sina kommittenter, de önskade säga sin mening i saken, och så tillade de en liten motivering. Redan på andra dagen började man säga, att, då diskussionen antagit karakteren af en öppen votering, man ville säga helt enkelt sitt ja eller nej, men också dervid följde vanligtvis några ord såsom tillägg. Jag vågar påstå, att dessa 6 plena skulle hafva varit en otänkbar lång tid, helst i en sådan utdebatterad fråga som den då förevarande, om omröstningen inom Kammaren varit öppen. Efter all sannolikhet skulle då behandlingen af frågan hafva varit slutad, om icke under första dagen, så åtminstone på förmiddagen å andra dagen. Men nu fingo vi arbeta sex hela plena i vårt anletes svett blott för denna välsignade slutna voterings skull. Emellertid är att märka, att blott 30 af Kammarens 214 medlemmar, d. v. s. en knapp sjundedel, uraktlät att öppet tillkännagifva sin mening i denna ömtåliga fråga, då deremot öfriga $\frac{6}{7}$ funnit sig manade att bryta med den princip, grundlagen i detta fall häfdar.

Jag ber, Herr Talman, att få instämma i motionens syfte, och jag hoppas, att, då Kammaren sålunda i tullfrågan och flere gånger i andra viktiga och ömtåliga frågor visat sig hylla den öppna omröstningen, Kammarens flertal äfven måtte göra det nu och öfverlemnna åt de 30, som höllo sig tillbaka, att häfda hemlighetens princip i detta fall. Jag skulle helst önska yrka bifall till motionen, men då detta är formelt omöjligt, skall jag be att få hemställa om frågans återremitterande till Utskottet. Jag inser mycket väl, att detta icke kan hafva några praktiska påföljder med sig, men för att åstadkomma en opiniösyttring, anhåller jag likväl om återremiss.

Herr Sam. Johnson: Motionären har beklagat sig öfver, att Konstitutions-Utskottet icke uppmärksammat hans motion mera än Utskottet gjort, och jag förvänar mig icke deröfver, då motionären ansett frågan vara af stor betydelse. Men, mine herrar, denna fråga är icke ny; den har varit före nästan vid hvarje riksdag under de sista tjugu åren. Likväl har den icke tillvunnit sig synnerligt stora sympatier. Inom Första Kammaren har det icke höjts någon röst för den föreslagna reformen, och i denna Kammare hafva sympatierna för frågan varit ringa. Vid sådant förhållande må det ursäktas Utskottet, att det icke framkommit med något förslag till frågans lösning.

Jag skall icke längre upptaga Kammarens tid. Då frågan redan fallit i Första Kammaren, så kan jag icke annat än yrka bifall till Utskottets förslag. En återremiss kan icke tjena till något, och att bifalla motionen är för resten en omöjlighet.

Herr Hammarlund: Det finnes väl näppeligen något anspråk, som är mera berättigadt än det, att valmännen skola få veta, huru deras ombud i Riksdagen röstat i föreliggande frågor. Jag ansluter

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.
(Forts.)

Om införandemig alltså till motionen. Den öppna omröstningen har, såsom Utskottet själf medgifver, i de länder, der den finnes införd, på ett af öppen omröstning i tillfredsställande sätt bestått profvet. Jag ber härvid få tillägga, att Riksdagens Kamrar. den öppna omröstningen icke är någon nyhet för Sverige, fastän den icke förekommer inom riksförsamlingen. Den finnes inom en annan representantförsamling, nemligen stadsfullmäktige, och den har äfven (Forts.) der på ett tillfredsställande sätt bestått profvet.

En talare nämnde, att den öppna omröstningen skulle måhända medföra skarpare partisöndringar. Så har åtminstone icke visat sig vara händelsen inom stadsfullmäktigeinstitutionen, der berörda omröstning användes. Hvad angår den äfven vidrörda frågan, huru förfaras skall vid lika röstetal, så ber jag få erinra derom att, när detta ovanliga någon gång inträffar inom stadsfullmäktige, slutet omröstning då företages och en förseglad sedel afläggas, alldeles som det tillgår vid omröstningar i Kamrarna. Utan att vilja påstå, att detta förfaringsätt är det lyckligaste sättet för frågans lösning, kan det dock ju alltid vara förtjent att tänka på.

Herr vice Talman! Jag har med hvad jag nu yttrat endast velat uttala min anslutning till principen öppen omröstning, utan att i frågans nuvarande läge vilja framställa något yrkande.

Herr Vilh. Carlson: Då jag varit med om att underteckna denna motion, ber jag att i korthet få angifva mina skäl dertill. Redan innan jag hedrades med förtroendet att intaga plats i denna Kammare, hyste jag den öfvertygelsen, att man inom Riksdagen borde använda den öppna omröstningen lika så väl som den öppna diskussionen. Ty, mine herrar, hvad är väl egentligen votering annat än en bekräftelse på hvad jag offentligt yttrat: talar jag ett och tänker ett annat, kan jag icke skäligen göra anspråk på att anses för hederlig karl. Det torde finnas en och annan mer eller mindre svag karakter, som möjligen icke har klart för sig denna konsekvens. För att sålunda skydda den svage, anser jag, att det är både rättast och klokast att använda den öppna omröstningen. Denna fråga tillhör så att säga nutidens fordringar, och det kan icke dröja många år, innan allvarligare påtryckningar utom Riksdagen komma att ega rum för denna i min tanke högst nyttiga reforms genomförande.

Det torde icke vara någon här i Kammaren obekant, att förevarande fråga under loppet af många år och, om jag ej missräknar mig, nu för nionde gången, varit föremål för öfverläggning inom Riksdagen. Märkvärdigt nog har intresset för densamma under senare åren allt mer och mer förslappats, och man förmodar därför, att saken icke har sympatier vare sig i denna Kammare eller i Medkammaren. Ett bland skälen för detta aftagande intresse tror jag man har att söka i den omständigheten, att man från Konstitutions-Utskottet aldrig fått något förslag, sådant att det kunnat föranleda till något yrkande — alldeles som nu är fallet. Motionären har nemligen icke formulerat något förslag, utan vördsamt hemställt till Konstitutions-Utskottet att göra det, men Utskottet har icke besvärat sig dermed, utan helt enkelt afstyrkt motionen. Under sådana förhållanden kan man hvarken yrka återremiss å eller bifall till saken. Men så mycket nödvändigare anser jag det då vara, att vid detta tillfälle hvar

och en öppet angifver sin ståndpunkt i frågan, och för min del får jag *Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.* uttala mina varmaste sympatier därför. (Forts.)

Jag vill icke upptaga Kammarens tid med att skärskåda de skäl Utskottet anfört för sitt afstyrkande af motionen. Enligt min tanke kunna de åberopas lika mycket till fördel som till nackdel för densamma. Ty, som Utskottet sjelf säger, »det kan icke förnekas, att i de länder, hvarest den öppna omröstningen har häfd, densamma på ett tillfredsställande sätt bestått profvet», hvilket också bäst bevisas deraf, att man icke i något af dessa länder funnit anledning att gå tillbaka till den slutna omröstningen. Och det är icke få länder, der denna vunnit häfd; det är i Norge, Danmark, England, Tyskland, Österrike, Frankrike, Italien, Belgien och Norra Amerikas Förenta stater och måhända i ännu flera, som jag icke känner till. Detta bevisar emellertid, tycker jag, att det här gäller en fråga, som äfven hos oss bör vinna framgång.

I det skede frågan nu befinnes har jag, såsom sagdt, intet yrkande att framställa. Jag har endast velat öppet uttala min mening om saken.

Herr P. A. Siljeström: Utskottet må hafva rätt eller orätt i sin här uttalade mening, ett faktum är emellertid, att inom Utskottet icke fans några sympatier för den öppna omröstningen, vare sig bland ledamöterna från Första eller från Andra Kammaren. Och med den kändedom jag har om den svenska Riksdagens sammansättning, tror jag mig kunna påstå, att icke heller inom Kamrarne sympatierna för saken äro synnerligt stora. Vid sådant förhållande är det väl dock för mycket begärdt, att Utskottet skulle utarbета ett alldeles nytt förslag i den syftning motionären angifvit; och följaktligen anser jag också en återremiss vara alldeles ändamålslös.

En enda anmärkning tillåter jag mig göra, nemligen med afseende å hvad af en talare här nämnts om paria vota och om lottning med eller utan svarta och hvita kulor. Jag finner det nemligen ganska anmärkningsvärdt, att icke denna metod införts i de länders representationer, der öppen omröstning användes. Jag känner icke skälet dertill, så vidt det icke skulle ligga deri, att man ändå icke vill, att det i sjelfva formen skall se ut, som om statens affärer afgjordes genom lottspel. Har man nu icke någon annan och bättre utväg än den nyss omförmälda att använda vid paria vota, så, och då man i följd af vårt säregna förfaringssätt icke kan hos oss använda den utväg, som i dylika fall begagnas utomlands, anser jag, att man för närvarande icke kan komma ur fläcken med denna fråga. Allra minst kan man, på de grunder som förut anförts, vinna någonting genom en återremiss.

Herr Nyström: Jag ber att i största korthet få angifva skälen, hvarför jag instämmer i motionens syfte. Våra kommittenter hafva ovilkorligen rättighet att få veta, huru vi rösta särskildt i frågor af större betydelse. Det är det första skälet. Den öppna omröstningen har vidare det med sig, att den tvingar folkombuden att sätta sig in uti frågorna mera än hvad som nu är fallet, då man genom den slutna voteringen är fritagen från nödvändigheten att visa, huru man

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.
(Forts.)

bestämt sig i afgörandets stund. De skäl, som af Konstitutions-Utskottets ärade vice ordförande anförts för den slutna voteringen, att det nemligen deri skulle ligga en eftergift för eller hänsyn till den fruktan för människor, partier m. m., som tillhör vår menliga svaghet, de skälen, säger jag, synas mig tvärt om kunna användas åt motsatt håll, ty om jag har en menlig svaghet, så må den väl hellre genom lämpliga åtgärder bära notarbetas än uppmuntras. Då Konstitutions-Utskottet slutligen gifvit det vitsordet, att den öppna omröstningen på ett tillfredsställande sätt bestått provet, ligger ju deruti ett ytterligare skäl för oss att vara med om en sådan reform, som den här föreslagna, och som på nyss anförda grunder har allt för sig.

Den närmaste anledningen för mig att begära ordet var den, att Herr Johnson i Hvetlanda påstod, att under många år, jag tror han sade 20, icke en enda röst uti Första Kammaren höjts för den öppna voteringen. Jag skall då taga mig friheten att påminna om ett yttrande, som i Första Kammaren fälles af Herr Jöns Pehrsson den 19 April 1882, då denna fråga der var å bane. Han omtalade, att det var han, som på sin tid inom Andra Kammaren väckt denna fråga till lif. Efter detta uttalande följa några ord, som verkligen äro så kryddade och så fräcka, att man rent af baxnar, då man läser dem. Men man bör också ihågkomma vår store Geijers yttrande: att ingenting är fräckare än verkligheten. Herr Jöns Pehrsson yttrade, som följer: »Och jag får bekänna, att jag fick aldrig så mycken ovilja från mina närmaste vänners sida, som genom det att jag uttalade, att det ibland gick underligt till med omröstningarne der. Det var särskildt de, som skyldes för att vara landtmannapartiets häfstänger och ledare, hvilka blefvo synnerligen förbittrade på mig för den motion. Men jag tror ändock, att, om vi hade haft den öppna omröstningen, så skulle många af oss i denna Kammare (Första) nu icke vara i Riksdagen, och jag tror, att kanske ännu flere i Andra Kammaren icke varit kvar der så länge som nu, om den svenska allmänheten sett, huru de voterat!»

Jag har ingenting vidare att yttra, jag har endast velat uttrycka mina sympatier för motionen och instämmer med dem, som yrkat återremiss, för att en opinionsyttring måtte komma till stånd.

Herr Joh. Ohlsson: Jag begärde ordet för att mera precis än en föregående talare erinra om ogiltigheten af det skäl, som Konstitutions-Utskottet anført och som samma Utskott vid föregående tillfällen äfven begagnat, eller att, om detta förslag i hufvudsak antoges, skulle deraf följa flere grundlagsändringar. Detta är uppenbart icke något skäl, eftersom Konstitutions-Utskottet har full rätt att föreslå de grundlagsändringar, Utskottet anser lämpliga.

Då jag har ordet, skall jag be att, i likhet med flere föregående talare, få uttala mina sympatier för motionärens förslag. Jag anser mig böra göra det just därför, att denna fråga så många gånger förevarit men icke vunnit den anslutning, som dess vikt borde förledda.

Jag anser det vara viktigt, att den, som vill en sådan ändring, som motionären här ifrågasatt, må uttala sin mening, på det att man

må veta, huru »landet ligger» under den period, som är inne. Då jag sålunda ställer mig på motionärens ståndpunkt, gör jag det äfven så till vida, att jag anser, att, om ett förslag inom endera af Riksdagens Kamrar icke vinner verklig pluralitet, så är det måhända bättre, att ett sådant förslag icke går igenom. I synnerhet måste detta vara förhållandet i fråga om lagändringar. Det att ej flere äro för än emot visar ju tydligen, att frågan icke är fullt mogen att få sin lösning, hvarmed hellre då kan anstå någon tid. Skulle fall af sådan dissensus gifvas, då det är nödvändigt att en fråga afgöres, så kan jag för min del icke hysa några betänkligheter vid att talmannens röst finge vara den afgörande. Enligt 33 § Riksdagsordningen utses han ju bland Kammarens ledamöter och är sålunda, likasom alla andra riksdagsmän, vald af sina kommittenter.

Jag har för att gifva till känna mina sympatier för motionen velat yttra detta utan att göra något yrkande.

Herr Ljungman: Jag har begärt ordet för att, med anledning af hvad en talare på stockholmsbänken nyss sade, eller att skälet, hvarför dessa ständigt återkommande motioner om öppen omröstning inom Riksdagen alltid blefvo afslagna, skulle vara, att de icke voro tillräckligt väl formulerade, få förklara, att detta enligt min tanke alldeles icke är orsaken, utan att skälet härtill bör sökas deri, att dessa motioner icke förmått tillvinna sig några allmänna sympatier hos Kamrarnes flertal. Majoriteten i Första Kammaren vill nemligen icke afstå från den frihet dess medlemmar i den slutna omröstningen hafva att helt obemärkte en och annan gång kunna rösta emot flertalet, och flertalet i Andra Kammaren vill icke heller afstå från den hjälp det genom den slutna voteringen mången gång kan få af personer, som eljest i regeln rösta mot dess önskningsar. Detta är det verkliga praktiska skälet, hvarför man icke velat införa den öppna omröstningen. I samma stund förhållandena blifva ändrade inom Riksdagen och hos valmännen, i samma stund få dessa motioner om öppen omröstning säkerligen äfven större utsigter inom Riksdagen.

Jag vill dessutom fästa uppmärksamheten på, att omständigheterna äro litet annorlunda i de större städerna emot på landet. Här i Stockholm t. ex. har man nemligen tillfälle att i de dagliga tidningarna läsa utförliga redogörelser om, huru frågorna behandlats af Utskotten och sedermera diskuterats i Kamrarne, då man deremot, genom införandet af öppen omröstning, i landsortstidningarna skulle få åtnöja sig med några få rader, om hvilka som röstat för och emot i en fråga. Ytterst sällan skulle man i dessa landsortstidningar få se, huru frågorna före omröstningarna behandlats inom Riksdagen. Detta skulle sannolikt vålla, att Kamrarnes ledamöter från landsbygden skulle komma i en föga behaglig ställning gent emot sina valmän, hvilkas önskningsar att erhålla kännedom om deras riksdagsmäns åtgöranden blefve så knapphändigt uppfylla, att missförstånd ofta nog svårigen skulle kunna undgås. Jag anser det då vara bättre, att representanterne sammankalla sina valmän och på folkmöten redogöra för sina åsigter samt hålla öfverläggningar med valmännen i viktigare frågor för att visa, huru de uppfattat dessa frågor, än att kännedomen derom

Om införande af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.
(Forts.)

Om införandedmeddelas hufvudsakligen genom korta redogörelser i tidningarna, som af öppen om- i verkligheten icke visa mer än de öppna voteringarna, med fullständigt åsidosättande af alla inverkan- de skäl och omständigheter. Då Riksdagens Kamrar. förhållandena blifvit ändrade, hafva dessa motioner utsigt för sig, men till dess tror jag det är skäl att vänta med dem. Jag inser icke, att en återremiss nu skulle tjena till annat, än att Kammaren skulle få tillbaka ett kort memorial med uppmaning att fatta beslut i frågan, och anhåller därför om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Björkman: Jag har icke tagit mera tid i anspråk under denna riksdag än med denna min motion, som endast upptager denna lilla quartsida i betänkan- det, och jag ber herrarne därför icke blifva oroliga öfver att jag nu begärt ordet. — Jag tyckte det var glädjande att höra det märkvärdiga skäl, som nyss anfördes af motståndarne till min motion, ty det bör mera verka till bifall än till afslag för saken. — Medan jag har ordet, skall jag bedja få svara något på talarens anförande, som omnämnde att diskussionen i tullfrågan slutligen antog formen af en öppen votering. Jag har här i min hand tvenne tidningar, deruti de af kamraterna inom Kammaren, som icke behagade yttra sig i tullfrågan, uppmanas att offentliggöra sin ställning till densamma. — Detta ger stöd åt min åsigt, att kommittenterne önska att få veta, hvar deras representanter hålla till i dylika viktigare frågor, och således kan icke detta vara rätta skälet, hvarför man icke nu önskar införandet af öppen omröstning vid Riksdagen.

Jag begärde egentligen ordet för att få återtaga mitt förra yrkande på bifall till motionen och i stället förena mig med dem, som yrkat på ärendets återförvisande. Jag tänker dermed icke vinna annat än en opinionsyttring och vill för öfrigt gerna se, huru långt man i denna folkvalda Kammare vill gå för att träda folkets önsknin- gar till mötes.

Herr Grefve Sparre: Denna högst intressanta och upplysande diskussion, som utan tvifvel torde komma att utöfva den största inverkan på sakens utgång, har under mera än en timmes tid tagit allas vår, jag är derom öfvertygad, odelade uppmärksamhet i anspråk. Jag hemställer emellertid, om icke herrarne, i likhet med mig, nu börja finna diskussionen något tröttande? Ar detta fallet, så lofvar jag att fatta mig kort.

En och annan har yttrat, att den öppna omröstningen har »bestått profvet»; men jag hemställer, om icke den omröstning, vi begagna, också har bestått profvet i 70 år och senast under de 7 sista riksdagarna, under hvilka motioner varit väckta om densammans afskaffande, men blifvit af Riksdagen afslagna. Då måtte väl denna omröstning hafva bestått profvet. En talare har sagt, att den öppna omröstningen skulle vara lämplig därför, att vi genom densamma skulle »tvingas att sätta oss in i de frågor, som här förekomma». Jag frågar då, om icke detta egentligen är litet oartigt emot oss. Eller äro vi verkligen sådana lättsinniga baddare, att vi icke »sätta oss in i» de frågor, om hvilka vi skola fatta beslut? Vore det verkligen så, då fruktar jag, att den öppna voteringen icke heller skulle

afhjelpa förhållandet; det vore då detsamma som att slå vatten på *Om införande*
 gåsen. En föregående talare har nämnt, att han företagit sig det *af öppen om-*
 utan tvifvel ytterst intressanta arbetet att läsa anföranden af en nu- *röstning i*
 mera afliden ledamot af Första Kammaren, Herr Jöns Pehrsson i Sva- *Riksdagens*
 neryd. Jag lyckönskar honom till att hafva för sig uppställt denna *Kamrar.*
 vackra uppgift, och jag tviflar icke på, att derigenom han blifvit satt *(Forts.)*
 i tillfälle att med dessa yttranden förändra och tournera någon ny-
 kommens åsikter. Vi kände ju förut så honom som hans historia.

Det har blifvit ifrågasatt, att man skulle genom bifall till förslaget för valmännen tillkännage sina »sympatier». Jag undrar just hvad afseende valmännen fästa vid mina sympatier? Vid hvad jag gör i det eller det fallet fästa de sig, men med mina sympatier befatta de sig icke.

Då man sagt, att denna fråga nu skulle vara mogen för sin lösning, så tviflar jag mycket derpå efter den utgång frågan erhållit vid de föregående riksdagarne, och jag hoppas, att densamma äfven utan votering skall blifva temligen enhälligt i denna Kammare afslagen.

Herr Gustafsson: Den omständigheten, att här kan ligga mycket gömdt bakom den slutna voteringen, tror jag vara ett i och för sig tillräckligt talande skäl för införande af den öppna voteringen, och särskildt vore den lämplig för dessa »lätsinniga baddare», om hvilka Herr Grefve Sparre talade.

Hvad beträffar Herr Grefvens förklaring, att han icke studerat Herr Jöns Pehrssons anföranden, så vill jag blott säga, att Herr Grefven skulle, om han det gjort, haft mycket att lära af den mannen; ty han var en danneman, som stod på folkets bästa lika mycket, om icke kanske mera än Herr Grefve Sparre någonsin gjort.

I likhet med motionären tror jag, att den öppna omröstningen verkligen är att förorda; den är icke så farlig som Herr vice Ordföranden yttrade, jag tror snarare, att det skulle vara en fördel att genom öppen votering begränsa partierna och skapa karakterer — det är kanske just detta, som är önskvärdt i tider, sådana som de, i hvilka vi lefva. Vid den öppna omröstningen skulle hvar och en stå som en man bakom ordet, samt hvar och en nödgas visa sin karakter. Jag tillhör en församling, der man öppet röstar, nemligen Stockholms stadsfullmäktige. Jag kan försäkra herrarne, att med den öppna omröstningen skulle omsättningen inom stadsfullmäktige ha varit mycket större och lifvigare än hittills, så vida de ej skyddats af den höga röstskalan — det är ju ock helt naturligt, att när valmännen känna sina representanters åsikter, så kunna de lättare döma om huruvida de böra återväljas eller ej.

Jag ansluter mig till dem, som yrka återremiss och vilja åstadkomma en opinionsyttring i denna fråga.

Herr Arnoldson: En föregående talare har föreslagit, att vi skulle pröfva den öppna omröstningen redan i afton. Till efterkommande af denna hans önskan skall jag för min del, då jag tror att öppenhet främjar ärlighet, och att ärlighet kanske ändå varar längst, äfven i det politiska lifvet, kort och godt be att få uttala min medkänsla för motionens syfte, utan att göra något yrkande.

Om införande
af öppen om-
röstning i
Riksdagens
Kamrar.
(Forts.)

Herr *Jak. Erikson* instämde med Herr *Arnoldson*.

Herr *Thermænius*: Jag har begärt ordet endast för att uttala mitt beklagande öfver, att ett sådant skäl emot föreliggande motion kunnat anföras, som det, att man icke vill förlora sin frihet. Detta är ett högst betänkligt skäl. Då det vidare anfördes, att det vore bättre att på ett folkmöte gifva kommittenterne kännedom om sina åsikter och sitt handlings sätt vid Riksdagen, så frågar jag hvad förtröende kommittenterne skulle kunna sätta till en representant, som här förklarar, att han icke vill vara bunden i sin frihet vid voterin-garna. Man måste ju befara, att han äfven vid folkmötena skulle kunna missbruka denna frihet till sin förmån, och att man således icke skulle kunna få reda på, huru han i sjelfva verket röstat.

Med detta yttrande har jag jemväl velat uttala min sympati för motionen.

Herr *Ljungman*: Det var mig icke oväntadt, att Herr *Thermænius* skulle söka vanställa mina ord. Jag yttrade, att Första Kamma-rens flertal icke vill afsäga sig den friheten för dess medlemmar, att i ett eller annat fall genom den slutna voteringen helt obemärkt kunna skilja sig från detta flertal, och att flertalet i denna Kammare icke ville afstå från den hjälp, som det stundom genom ett sådant voterings-sätt kan få af personer, som eljest i regeln rösta emot dess önsknin-gar. Jag vill också fästa uppmärksamheten uppå, att om man ser efter, huru det tillgår inom landstingen, skall man se, huru dessa, äfven då de äro demokratiskt sammansatta, dock ofta välja till riksdagsmän i Första Kammaren personer, om hvilka man med visshet vet, att de rösta med högern, och att de äro kraftiga motståndare mot särskildt de reformer, som majoriteten i denna Kammare önskar genomföra. Det är alltså en den mest uppenbara missuppfattning af de faktiskt bestående för-hållandena, när man tror, att den öppna omröstningen skulle i frisinnad riktning inverka på valen till Första Kammaren. Vi skola icke heller förglömma, att en stor del af Riksdagens ledamöter består af embets-män, för hvilka den öppna omröstningen ej sällan skulle vara förenad med obehag och derigenom i viss mån kanske äfven lägga ett band på rösträttens fullt sjelfständiga utöfning. Vi skola med ett ord icke se bort från förhållanden, som faktiskt finnas; men jag medgifver gerna, att dessa förhållanden äfven hos oss framdeles kunna ändras och blifva sådana, att den öppna omröstningen varder lämplig, och jag skall icke, om jag då ännu tillhör Riksdagen, motsätta mig, att den också införes; ty i princip har jag ingenting emot den, fast jag är öfvertygad om, att den för närvarande vore mindre tjenlig. Dessutom ber jag, med anledning af de gjorda invändningarna, än en gång få fästa uppmärksamheten der-uppå, att förhållandena här i Stockholm äro väsentligen olika dem på landsbygden. En korporation, sådan som Stockholms stadsfullmäktige, sysselsätter sig endast med angelägenheter, som angå ett mindre om-fattande, mera begränsadt område, inom hvilket flertalet röstberättigade personer hafva reda på hvad som hos de beslutande förekommer till behandling, då deremot på landsbygden kännedomen om hvad som af-göres här vid Riksdagen är jemförelsevis ganska ringa till följd deraf,

att landsortspressen så knapphändigt redogör därför. Hoppet om att *Om införande* blifva qvitt de nu stundom förekommande allt för långa diskussionerna, *af öppen omröstning i Riksdagens Kamrar.* med karakteren nära nog af öppna omröstningar, genom antagandet af motionärens förslag är synbarligen också otillräckligt grundadt; ty den lagbestämda öppna omröstningen skulle helt säkert lika ofta och i minst samma omfattning framkalla behovet att med hänsyn till både valmännen i hemorten och partikamrater inom Riksdagen till protokollet motivera den afgifna rösten. *(Forts.)*

Jag yrkar för den skull fortfarande afslag å motionen och bifall till Utskottets hemställan.

Öfverläggningen förklarades slutad. Af de yrkanden, som derunder förekommit, hade yrkandet om bifall till motionen sedermera återtagits; och återstodo alltså nu endast yrkandena om bifall till Utskottets hemställan och om ärendets återförvisande till Utskottet. Å dessa yrkanden gäfvos af Herr vice Talmannen propositioner, och funnos svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för bifall till Utskottets hemställan. Votering blef likväl begärd, i följd hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Konstitutions-Utskottet hemställt i utlåtandet N:o 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren återförvisat ärendet till Utskottet för förnyad behandling.

Röstsedlarne uppräknades och visade 92 ja mot 32 nej; varande alltså Utskottets hemställan af Kammaren bifallen.

§ 3.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 44, i anledning af väckt motion om rättighet för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbördslängderna för uppbörd af presterskapets löneinkomster. *Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbördslängderna för uppbörd af presterskapets inkomster.*

I berörda, inom Andra Kammaren af Herr *G. Mellin* afgifna motion, N:o 57, var föreslaget, »att uti Kongl. förordningen den 11 Juli 1862 angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster göres den ändring och det tillägg, att föreskrift gifves derom, att debiterings- och uppbördslängderna skola genom försorg af den eller de personer, som enligt 1 mom. blifvit utsedde att uppbära och redovisa dessa afgifter, aflemnas till kyrkostämmans ordförande, hvilken genom kungörelse tillkännagifver lämpligt ställe, hvarest längderna för de skattskyldige, hvilka det önska, till granskning under fjorton dagar finnas tillgängliga, börande efter förloppet af dessa fjorton dagar kyrkostämman hållas, å hvilken längdernas justering företages, samt en hvar afgifts-

Häruti instämde Herrar *Jonsson* i Myre och *Öberg*.

Herr Anderson i Tenhult yttrade: Jag hade icke trott, att någon diskussion skulle uppstå i denna fråga, och hade därför icke tänkt uppträda; men då en talare nu yrkat afslag å Utskottets hemställan, och jag deltagit i det slut, hvartill Utskottet kommit, ber jag att få nämna några ord.

Så vidt jag vet, är regleringen af presterskapets löner så fullständig, att det vid uppgörande af uppbördslängderna icke gerna bör kunna förekomma andra fel än skriffel. Den ärade motionären har i sin motion anhållit, att de uppgjorda längderna skulle granskas på kyrkostämman. Jag är viss om, att ganska många inom denna Kammare, och kanske de flesta från landsbygden, mycket väl veta, att vid kyrkostämman ganska få, ja en försvinnande litenhet röstberättigade komma tillstädes. Om nu en uppbördslängd framlemnas, flygtigt uppläses och af stämmans ordförande och ett par andra personer underskrifves, så bör man väl anse denna längd vara bindande för alla? Skulle i uppbördslängden ett eller annat fel hafva blifvit begånget, så torde det sedan vara svårt, ja kanske rent af omöjligt att få rättelse. Jag tror för min del, att den rätta och säkraste granskningen sker, när hvar och en fått sin debetsedel. Skulle något fel hafva insmugit sig i uppbördslängden, så föreställer jag mig, att uppbördsmanen skall finnas villig att verkställa rättelse. Om så likväl icke skulle ske, så vore ju det allra enklaste, att den, som blifvit för högt debiterad, väntar med att betala, till dess den stämman hålles, då restlängden skall justeras. Är då anmärkningen befogad, så är jag viss om, att stämman skall beakta den, och lika viss om, att hvad som kan vara orätt också skall blifva rättadt.

För min del skall jag be att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr A. P. Lind: Jag kan icke förstå, hvarför Lag-Utskottet afslagit denna motion. Det är känt — åtminstone hafva förhållandena visat sig sådana i den trakt, hvarifrån jag är — att när man begärt få granska uppbördslängden å kyrkostämman, har detta af vederbörande vägrats på den grund, att derom finnes ej stadgadt i Kongl. förordningen angående allmänt ordnande af presterskapets löneinkomster eller uppbörden deraf; och i fall man sedan vänder sig till uppbördsmanen för att få beskåda sitt debet och taga i betraktande, om det debiterade beloppet är i öfverensstämmelse med den fastställda löne-regleringen, så anser jag, att han kan vara lika berättigad att säga nej. Skulle man nu, för att förvissa sig om det belopp, som blifvit påfördt, vara, såsom Utskottet säger, nödsakad att passa på vid restlängdens granskning, kan det ju hända, att minst nio tiondedelar af de betalningsskyldige redan erlagt för mycket. Man kan ju lätt tänka sig, att uppbördsmanen helt ofrivilligt begått ett misstag, och då vore det väl bättre att få detta rättadt, innan uppbörden började, än, såsom nu sker, först efteråt. Utskottet säger här, bland annat: »Ville man sålunda tillägga kyrkostämman någon rätt att granska de för debitering och uppbörd af presterskapets löneinkomster upprättade längder, så kunde denna granskningsrätt icke sträckas längre än till

Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbördslängderna för uppbörd af presterskapets inkomster.

(Forts.)

att afstyrka denna motion, och jag skall därför be att få angifva de skäl, som för mig varit bestämmande dervid.

Denna granskning afser, säger Utskottet, endast fördelningen af de bidrag till presterskapets löner, som af de skattskyldige skola erläggas. Men äfven om en sådan granskning föreskrefves, vore det till ingen fördel för de skattskyldige, ty, såsom vi veta, besökas kyrkostämmorna endast af ett fåtal personer, och genom antagande af motionärens förslag skulle de, som vore frånvarande från stämman och sålunda icke gjorde anmärkningar vid granskningen af längden, vara helt och hållet afklippta från möjligheten att få rättelse. Dessutom torde ingen uppbördsman neka den skattskyldige att taga del af uppbördslängden; och äfven om han skulle göra det, finnes redan uti ifrågavarande förordning ett botemedel häremot, ty det heter deri: »kommande å alla, som inom utsatt tid sina afgifter icke inbetalt, restlängd att genast upprättas, å *kyrkostämman granskas* och, sedan den blifvit godkänd, tillställas vederbörande kronofogde» etc. Deraf framgår ju, att, om den skattskyldige icke blifvit riktigt debiterad, han kan låta bli att betala vid första uppbörden, och på så sätt får motionären sin önskan fram, att få debiterings- och uppbördslängden granskad af kyrkostämman.

Då jag sålunda anser den föreslagna förändringen onödig och öfverflödig, anhåller jag om bifall till Utskottets förslag.

Herr Smedberg: Som herrarne kunna finna af betänkandet, har jag mot Utskottets förslag anmält min reservation, och jag har, på grund af uttalanden inom Utskottet, att, om en förändring skulle ske, stadgande derom borde införas i Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 om kyrkostämman, samt kyrkoråd och skolråd i sammanhang med föreskriften om granskning af öfriga uppbördslängder, deri antydt, att förändringen borde gå i den riktningen. Lag-Utskottet kom emellertid slutligen till det resultat, att ingenting borde åt saken göras; men de skäl, Utskottet här för anfört, äro enligt mitt förmenande så svaga och haltande, att de icke kunna af mig godkännas. Utskottet säger nemligen, att granskningen endast skulle afse den rigtige fördelningen på de skattskyldige af de bidrag, som tillsammans skola fylla det bestämda inkomstbeloppet. Om detta skäl möjligen kan gälla i vissa fall, såsom i fråga om de afgifter, som erläggas i stället för de s. k. jura stolæ och som skola erläggas på hösten, gäller det dock icke i fråga om den öfriga aflöningen, som skall gäldas i persedlar och som utgår efter tio års medelmarkegångspris. Der kunna origtiga debiteringar förekomma. Jag vet det, efter som jag för några år sedan kom i tvist med en kyrkoherde om denna debitering. Jag hade debiterat efter Kammarkollegii ändringar i markegångstaxan, derå prisen voro något nedsatta, men kyrkoherden påstod, att detta icke var rätt, emedan församlingen icke klagat öfver markegångstaxan. Förgäfves visade jag hvad som stod i besvärshänvisningen till markegångstaxan, att alla ändringar i värdet å persedlar under litt. B och C skulle tillämpas inom hela markegångsdistriktet, oafsedt om ändringen blifvit af flere eller färre sökt. Han höll ändå på länets markegångstaxa, hvilken var högre än kollegii ändringar, ända till dess han genom en skrifvelse

Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbördslängderna för uppbörd af presterskapets inkomster.

(Forts.)

Om rätt för till landskamreraren af denne fick upplysning om, att debiteringen kyrkostämman skulle ske efter Kammarkollegii ändring i markegångstaxan. På detta sätt kanhända många uppbördsmän debitera efter oriktig markegångs- och uppbörds-taxa, och i så fall vore väl icke för mycket begärdt, om uppbörds- längderna förlängden framlades på kyrkostämman i December och finge granskas af kyrkostämman, då rättelser kunde ske.

presterskapets inkomster.

(Forts.)

Utskottet har äfven sagt, att den, som ansåge sig hafva blifvit för bögt uppdebiterad, kunde låta bli att betala, då han kunde vinna rättelse vid restlängdens justering. Ja, men det är icke behagligt att blifva uppförd på restlängd och icke säkert att deri få rättelse, och om rättelse icke vinnes, får man betala provision å hela beloppet, och dessutom orsakar sådant besvär för både kronofogde och fjerdingmän. Jag anser därför, att uppbördslängden bör granskas, innan uppbörd sker. Men då Första Kammaren redan godkänt Utskottets afstyrkande utlåtande, tjenar det naturligtvis ingenting till att bifalla vare sig motionen eller reservationen, hvarför jag endast hemställer, att Kammaren, med ogillande af Utskottets motivering, för närvarande ville låta bero vid det slut, hvartill Utskottet kommit.

Herr Sven Nilsson: Jag tror icke, att denna fråga är så oetydlig, som Lag-Utskottets herrar ledamöter tyckas hafva föreställt sig. En ärad talare, som uppträdt till Lag-Utskottets försvar, har yttrat, att presterskapets löneförmåner nu allestädes äro så reglerade, att uppbörds mannen svärigen vid debiteringen kan begå något fel. Detta hans yttrande torde dock hafva grundat sig på bristande kännedom om förhållandena i olika delar af riket. Ty på flera ställen äro regleringarna så affattade, att det är ganska svårt att riktigt verkställa uppbörden för presterskapet, allra helst som debiteringen icke hvarje år verkställas lika, ehuru grunden för debiteringen kan vara densamma. Det är sålunda möjligt, att i den ärade talarens hemort några fel ej så lätt kunna förekomma, men på andra ställen åter äro sådana fel icke blott möjliga, utan hafva verkligen förekommit. Och det är icke blott i fråga om markegångsprisen, utan äfven i fråga om andra debiteringsgrunder, som dylika fel kunna uppstå. Äfven vill jag fästa uppmärksamhet vid att det kan sättas i fråga, om icke presterna sjelfva äro berättigade, om ej rent af skyldiga, att sjelfve verkställa debiteringen. Församlingarnas rättigheter och skyldigheter i detta afseende äro icke så alldeles klara, och tvister i detta afseende hafva i församlingar uppstått om huruvida församlingen eger skyldighet att verkställa debiteringen, ja till och med uppbörden, eller om ej presterna sjelfve äro skyldiga göra detta. Häri anser jag ligger ett ytterligare skäl för att bestämma, att dessa uppbördslängder böra granskas å kyrkostämman. Man har invändt, att kyrkostämman plägar fataligt besökas, och att en granskning derstädes af uppbördslängderna icke skulle hafva något att betyda. Men jag föreställer mig att saken borde kunna ordnas på det sätt, att, i likhet med längderna för uppbörd af kommunalstylder, äfven dessa längder skulle kunna framläggas under någon tid till granskning af hvar och en, som kunde vilja taga del af dem. Längderna skulle i så fall öfverlemnas till kommunalstämmans ordförande, som skulle hafva skyldighet att genomgå dem och tillse att debiterin-

garna vore rigtiga, hvarefter längderna på bestämd tid och ställe i kommunen skulle vara för de skattskyldige tillgängliga. Det synes mig sålunda såsom om Lag-Utskottet icke rätt satt sig in i den fråga, som här föreligger, då det afgifvit sitt förevarande betänkande. Det är nu emellertid förhållandet, att Första Kammaren redan bifallit Lag-Utskottets hemställan, och att sålunda vid denna riksdag intet i ämnet står att vinna. Men på det att Utskottet, då vid en kommande riksdag frågan återkommer, må närmare sätta sig in i saken, anser jag det vara af betydelse, att denna Kammare afgifver en opinionsyttring i motionens riktning, och jag anhåller på denna grund om bifall till motionärens förslag.

Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbörds-längderna för uppbörd af prästerskapets inkomster.

(Forts.)

Herrar *Bengtsson* i Kärrmossen, *Andersson* i Knarrevik, *Truedsson*, *Andersson* i Lyckorna och *And. Nilsson* instämde i detta yttrande.

Herr Hæggström: Jag är hufvudsakligen förekommen af den näst föregående talaren, och hade jag vetat, att han skulle yttra sig i den riktning, han gjorde, så skulle jag ej hafva begärt ordet. Efter nu ordet blifvit mig lemnadt, vill jag dock uttala, att jag anser det högst egendomligt, att den här ifrågavarande uppbörden kan ske utan någon kontroll, då sådant i andra fall alltid anses nödigt. Det har invändts, att en dylik kontroll svårligen kan utöfas vid kyrkostämman, men enligt motionärens förslag är det gifvet, att hvar och en, som vill, kan taga reda på förhållandena under de 14 dagar längden finnes tillgänglig. Lag-Utskottet har sagt, att man kan genom att låta sig uppföras å restlängd få tillfälle till kontroll öfver debiteringen. Men i allmänhet betalar man väl hellre än man ställer sig på restlängd. Atminstone är det förhållandet i Norrland. Men i allt fall, om det finnes, att restlängden är felaktig i flera afseenden, så att i ena fallet debiteringen är för hög och i det andra för låg, huru skall väl detta rättas? Dessutom ber jag att få påpeka, att sjelfva den omständigheten att en granskningsrätt förefunnes i och för sig vore den bästa kontroll på debiteringen, emedan den, som verkstälde denna debitering, i sådant fall skulle vinnlägga sig om mera noggrannhet, i vetskap af att hans arbete vore underkastadt kontrollering.

Visserligen vet jag att det ej tjenar till något att vidare orda i denna sak, då Första Kammaren redan bifallit Utskottets hemställan. Men jag säger, såsom den siste ärade talaren, att det bör blifva en opinion från denna Kammare, och då hoppas jag, att Lag-Utskottet nästa år skall icke så lättvindigt behandla förslaget. Det förefaller såsom om man på Lag-Utskottets svar i denna fråga skulle kunna tillämpa ordspråket: Guds fred, yxskaft.

Jag anhåller om bifall till motionen.

Herr Odell: Då nu Lag-Utskottets förslag redan blifvit bifallet i Första Kammaren, så tjenar det till intet för denna gång att opponera sig deremot. Men för frågans framtida öde, så kan det vara skäl vidröra densamma.

Jag har särskildt fäst min uppmärksamhet vid det äfventyrliga, för att icke säga något värre, i en sådan princip, som här uttalats från

Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbörds- och uppbörd af prästerskapets inkomster.

visst håll, nemligen den principen, att man kan underlåta att betala för att få veta, huru mycket man skall betala. Tillämpningen af en sådan princip tycker jag icke om på något område, och det förefaller mig ganska märkvärdigt, att man kan framställa det såsom något att förrekommendera; ty enligt min tanke bör det aldrig gå till på det sättet. Jag förstår för öfrigt icke, hvarför just denna sak skall vara ett sådant mysterium och ligga insvept i ett sådant dunkel, att de, som vilja veta, huru det förhåller sig i detta afseende, icke skola kunna få det. Detta ser underligt ut, och man kan med skäl fråga, hvarför förhållandet skall vara sådant i detta afseende, då i andra beskattningsfrågor en hvar kan få veta, huru mycket som skall erläggas i ena eller andra skatteformen. Låt därför äfven denna beskattningsgrund blifva uppenbar för alla, som vilja taga reda derpå. Vill man under sådana förhållanden ändock icke gifva akt derpå, så må det vara hvars och ens egen sak. Hufvudsaken är, att man får allt klart på detta område lika väl som på andra. Det är nemligen lagstiftarnes sak att få alla dylika frågor så klara som möjligt. Jag får därför, till den kraft och verkan det hafva kan för framtiden, yrka bifall till motionen.

(Forts.)

Med Herr Odell instämde Herrar *Gust. Ericsson, Thermanius* och *Andersson* i Nöbbelöf.

Herr Magn. Jonsson anförde: Ehuru detta förslag redan blifvit antaget i Första Kammaren, kan jag icke låta bli att göra den anmärkning, att det synes mig, såsom om Lag-Utskottet icke haft reda på, huru prästerskapets löner reglering gått till. Det ser ut, som om Lag-Utskottet i sin helhet trots att prästerskapets löner äro bestämda till fixa belopp; men så är det åtminstone icke på landet. På landet är nemligen bestämdt, att der skall utgå för hvarje öresland, der sådan benämning finnes, så och så många kubikföt eller kannor spanmål samt så och så mycket smör, för mjölqvarnar likaså skall utgå vissa kubikföt och kannor spanmål af råg och korn å hvarje stenpar, hvilket allt skall förvandlas i penningar efter tio års medelmarkegångspris, som naturligtvis varierar. För sägqvarnar utgår visst lönen olika, dels i spanmål och dels i vissa tolfter plankor efter 3×14 -fots beräkning för hvarje sågram, samt för andra beskattningsföremål åter är lönen bestämd att utgå i penningar med visst belopp, dessutom, åtminstone i min trakt, för inkomst af handel, kapital och arbete m. m. med $\frac{1}{4}$ af hvad man skattar till staten. Under sådana förhållanden är det klart, att det icke är en viss summa som alltid skall utgå. Men hvad mera är, om t. ex. en industri utvecklas i en kommun, så har presten en viss del deraf, eller $\frac{1}{4}$ % af den inkomst, som denna industri gifver, och om flera qvarnar uppstå eller flera par stenar deri anbringas, så har presten härför förhöjning i sin lön. På samma gång bevillingen blir större, blifva äfven prestens löneinkomster större. Upphör åter inom församlingen någon qvarn, eller minskas antalet stenpar deri, så blifver med detsamma prästerskapets lön i samma mån mindre. Sålunda är icke denna lön en gång för alla bestämd. På denna grund vågar jag påstå, att Lag-Utskottet icke gifvit akt på, huru man vid prästerskapets löner reglering gått till väga, och anser det vara så mycket nytti-

gare, att förslaget blir återremitteradt, eller att man godkänner motionen i fråga; ty man skall tänka sig, att det i alla händelser icke är fråga om att verkställa uppbörd för en viss summa, utan efter hvad den fastställda resolutionen bestämmer. Beträffande den resolution, som rör vår församling — och jag känner till flere församlingar, der det är på samma sätt — minnes jag icke annat, än att deri står, att den, som innehar jordbruk, icke skall beskattas för inkomst af kapital eller viss rörelse. Men det har hänt, att man äfven debiterat sådana, som innehafva jordbruk, för $\frac{1}{4}$ % af den inkomst de varit taxerade till af räntebärande kapital. Enligt mitt förmenande är en sådan debitering oriktig, och om då längden finge granskas, kunde man göra anmärkning i tid, så att icke den om förhållandena okunnige blefve utsatt att få betala, utan att veta, om det vore rätt eller icke. På denna grund tror jag det vore skäl bifalla motionen, hvilket då kunde blifva en opinionsyttring till nästa år, då, såsom jag hoppas, motionen kommer igen, och måhända äfven en ledning för Utskottet att taga reda på, huru sakförhållandena hänga ihop. Jag tager mig därför friheten yrka bifall till motionen och afslag å Utskottets hemställan.

Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbörds-längderna för uppbörd af prästerskapets inkomster.

(Forts.)

Herr Anderson i Tenhult: Jag ber få fästa uppmärksamheten på, att de personer, som verkställa så väl debiteringen som uppbörden, väljas bland de betalningsskyldige i församlingen, och jag förmodar, att ingen församling väljer andra personer till detta uppdrag än sådana, som man kan fullt lita på. Jag förmodar äfven, att dessa hålla handlingarna till handa, så att hvilken som helst kan få se dem och uträkna, om debiteringen är riktig eller icke.

En talare på skånebanken nämnde, att lönerogleringarna vore olika på olika orter. Jag måste tro, att så är förhållandet, helst som en annan talare sade, att presterna i hans ort finge uppbära en fjerdedel af inkomsten af industri och rörelse. I min ort är det blott en fjerdedels procent, och jag kan, för att bestyrka detta, visa en prestlönerogleringslängd, som så väl han som Kammarrens öfrige ledamöter kunna få del af. Är det så, att presterna få en fjerdedel — brutto eller netto — jag vet icke hvilketdera, men såsom orden föllo sig »en fjerdedel af industrien», så är det alldeles för mycket, och då undrar jag icke på, om man vill göra en revision innan uppbörden sker.

Herr Magn. Jonsson: Jag skall be att få rätta mitt yttrande i så måtto, att, om jag sade en fjerdedel af taxerade inkomsten, så var det naturligtvis en fjerdedels procent deraf jag menade.

Herr Johansson i Noraskog: Ehuru det icke tjenar till något att ingå i detalj i denna fråga, ber jag dock få lemna den upplysningen, att bland de 2,200 till 2,400 prestlönekonventioner, som för skattekomiténs räkning voro nedlånade från Ecklesiastikdepartementet, man knappast skulle kunna leta ihop tvenne, som voro lika i fråga om tillämpningen af lönerogleringen i den ena eller andra socknen. Alla vittnade om större eller mindre olikheter i det ena eller andra hänseendet. Man har tagit hänsyn till lokala förhållanden på sådant sätt, att jag trotsar någon att bland massan af dessa 2,000 löne-

Om rätt för kyrkostämman att granska debiterings- och uppbörds-längderna för 1883

konventioner kunna uppleta två, som äro helt och hållet lika, såsom jag nyss nämnde. För öfrigt vill jag tillägga, att saken är af den vigt, att denna uppbörd förtjenar blifva föremål för närmare granskning. Under år 1883 debiterades på landsbygden — jag räknar icke med städerna — till presterskapets aflöning 5,107,503 kronor. Jag tror, att denna uppbörd är tillräckligt stor för att tåla vid närmare granskning, och därför är det min lifliga önskan, att frågan å nyo måtte upptagas. Lag-Utskottet torde möjligen en annan gång kunna utfinna någon utväg att åstadkomma denna granskning, så att den blir effektiv och verk- sam, ty den har allt skäl för sig.

(Forts.)

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, samt Herr vice Talmannen till proposition upptagit de yrkanden, som derunder före- kommit, beslöt Kammarerna att, med afslag å Utskottets hemställan, bifalla den af Herr G. Mellin i ämnet väckta motionen.

§ 4.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets Utlåtande N:o 45, i anledning af Kamrarnes återremiss af det i Utskottets Utlåtande N:o 16 afgifna förslag till lag angående ändrad lydelse af 4 § i förordningen om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 7 Maj 1880.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Konstitutions-Utskottets Utlåtande och Memorial:

N:o 3, i anledning af motion om ändring af § 33 Riksdagsord- ningen; och

N:o 4, angående ändring af § 54 Regeringsformen.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående Kammarernas i dagens sam- manträde fattade beslut.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr *A. G. Andersson* i Himmelsby under 5 dagar fr. o. m. den 26 d:s, och
» *And. Hansson* » 8 » » » 30 »

Härefter åtskildes Kammarernas ledamöter kl. $\frac{1}{2}$ 10 e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.